

Тема 7. Глобальні ринки: становлення, функціонування, класифікація, проблеми розвитку

➔ **Мета:** дослідження особливостей становлення та розвитку глобальних ринків (товарів, послуг, капіталів, праці); вивчення основних законів та механізмів їх функціонування. Систематизувати знання щодо сучасних проблем розвитку глобальних ринків.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно розкрити сутність, напрями та етапи інтернаціоналізації міжнародної торгівлі. Особливу увагу потрібно звернути на дослідження та аналіз особливостей становлення, функціонування та розвитку глобальних ринків (товарів, послуг, капіталів, праці).

Окремо необхідно проаналізувати та узагальнити наявні проблеми розвитку глобальних ринків, зупиняючись на розкритті впливу військових конфліктів, міжнародних санкцій тощо.

План

1. Інтернаціоналізація: сутність, напрями, етапи.
2. Особливості функціонування сучасних глобальних ринків:
 - 2.1. Глобалізація товарних ринків.
 - 2.2. Глобалізація ринку послуг.
 - 2.3. Глобальний ринок капіталів і його сегменти.
 - 2.4. Глобальний ринок праці.
3. Проблеми розвитку глобального ринку.

Основні терміни і поняття

Глобальний ринок, глобальний попит, глобальна пропозиція, глобальна ціна, глобальна конкуренція, інфраструктура глобального ринку, глобальний товарний ринок, глобальний ринок послуг, диверсифікація послуг, аутсорсінг, аутстафінг, консалтинг, коучінг, глобальний ринок капіталів, глобальний ринок праці.

Завдання для самостійного виконання

 Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

- 1) Інтернаціоналізація – це:
 - а) процес зближення національних економік шляхом посилення промислової співпраці та взаємозалежності міжнародного товарообороту, руху капіталів, робочої сили між країнами;
 - б) процес розвитку стійких економічних взаємозв'язків між країнами і виходу процесу відтворення за межі національного господарства;
 - в) усі відповіді правильні;

- г) зростання взаємозалежності економік різних країн, розвиток інтеграційних процесів, інтенсивний перехід цивілізованих країн від замкнутих національних господарств до економіки відкритого типу.
- 2) Що не є характерною рисою міжнародного бізнесу?
- а) підприємства використовують лише свої ресурси;
 - б) визначальна роль культурного фактору в діяльності міжнародних компаній;
 - в) отримання прибутку відбувається за рахунок використання переваг виходу за межі національних ринків;
 - г) підприємства отримують додаткові економічні можливості.
- 3) Які форми міжнародних економічних зв'язків були характерні для першого етапу інтернаціоналізації виробництва?
- а) Зовнішня торгівля
 - б) Міжнародний поділ праці (МПП)
 - в) Інтеграція національних господарств
 - г) Складна кооперація
- 4) Який етап інтернаціоналізації виробництва включає розвиток складної кооперації та базується на МПП?
- а) Другий етап
 - б) Четвертий етап
 - в) Перший етап
 - г) Третій етап
- 5) Який етап інтернаціоналізації виробництва характеризується комплексністю і охоплює всі підсистеми господарства?
- а) Перший етап
 - б) Третій етап
 - в) Другий етап
 - г) Четвертий етап
- б) Міжнародний поділ праці – це:
- а) диференціація, спеціалізація трудової діяльності;
 - б) об'єктивний процес відокремлення певних видів праці, одночасне співіснування їх у суспільному виробництві;
 - в) вищий ступінь суспільного поділу праці, що базується на спеціалізації національних економік з виробництва товарів і послуг відповідно до особливостей природних, соціально-економічних та інших умов виробництва в різних країнах;
 - г) процес вичленення окремих галузей у великих галузях.
- 7) Міжнародна спеціалізація виробництва розвивається за двома напрямками:
- а) правильна відповідь відсутня;
 - б) виробничим і територіальним;
 - в) виробничим і галузевим;
 - г) територіальним і галузевим.
- 8) Основними формами МСВ є:
- а) подетальна спеціалізація;
 - б) технологічна спеціалізація;
 - в) усі відповіді правильні;

- г) предметна спеціалізація.
- 9) Які чинники впливають на розвиток інтернаціоналізації виробництва?
 - а) рівень техніко-економічного розвитку країн, особливості виробничої асоціації, величина національного господарства, рівень розвитку МПП;
 - б) рівень інфляції та безробіття, кваліфікація трудових ресурсів, величина золотовалютних резервів, рівень розвитку промисловості;
 - в) усі відповіді правильні;
 - г) рівень техніко-економічного розвитку країн, особливості інфраструктури, величина золотовалютних резервів, рівень розвитку інтелектуальної сфери.
- 10) Міжнародний бізнес – це:
 - а) ділова взаємодія фірм різних форм власності або їх підрозділів, які знаходяться в одній країні;
 - б) підприємницька діяльність, що пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності;
 - в) здійснення глобальних виробничих, будівельних, торговельних, сервісних програм господарськими суб'єктами двох або більше країн;
 - г) будь-які господарські операції, що здійснюються різними контрагентами.

Завдання 1. Написання есе на одну із запропонованих тем:

- «Біженці в країнах Європи: проблема, чи додаткова рушійна сила розвитку».
- «Старіння нації в країнах Європи, Японії».
- «Населення африканського континенту: перспективи для глобального ринку праці».
- «Як виглядатиме населення Європи через 50 років, хто житиме на цій території?»
- «Відтік мізків як загальносвітова тенденція: напрями міграції та проблеми для країн».

Рекомендації для виконання, алгоритм «Есе»:

- Збирання інформації за проблемою.
- Аналіз інформації.
- Виявлення власної точки зору.
- Викладання власної точки зору у вигляді тексту (100% авторський текст).

Есе може бути вільним, аргументованим написанням ВЛАСНОГО тексту в довільному стилі (обсяг 2000 знаків рукописного тексту з пробілами).

/ **Завдання 2.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. Виділяють три основні етапи розвитку інтернаціоналізації господарського життя.
2. Міжнародний поділ праці – це вилучення з приватної власності осіб у власність держави землі, промислових і транспортних підприємств або цілих галузей народного господарства.
3. Основою інтернаціоналізації є міжнародний поділ праці.

4. Міжнародна кооперація виробництва розвивається за двома напрямками – вертикальним і горизонтальним.

5. Глобалізація товарних ринків проявляється в тому, що міжнародна компанія розглядає проблему збуту продукції кінцевим споживачам з погляду всіх міжнародних каналів розподілу.

6. Найвизначніший сегмент світового ринку капіталів – північноамериканський континентальний ринок.

7. Міжнародний бізнес – це підприємницька діяльність, пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності; здійснюється з метою отримання соціальних пільг і поширюється на міжнародну економічну сферу.

8. Ера національних держав характеризується посиленням взаємозв'язку бізнесу і державної влади.

9. На відміну від національної конкуренції, міжнародний бізнес може відчувати підтримку своєї держави в боротьбі з конкурентами.

10. Комерційна ера передбачає загострення суперництва на світових ринках сировини, напівфабрикатів і готових виробів.

Завдання 3. Вивчіть основні показники міжнародної діяльності окремої країни світу (вибір країн може бути будь-яким, за умов, що країни серед студентів не повторюються), заповніть таблицю 3. Дані подайте у грошовій формі (млн. дол., млрд. дол.), та у відсотковій формі за потребою.

Методичні рекомендації до вирішення завдання:

Торговий оборот (ТО) – сукупний обсяг експорту й імпорту за визначений період часу.

Торгове сальдо (ТС) – різниця між вартісним обсягом експорту й імпорту за визначений період часу, може бути позитивним та негативним.

Експортна квота ($E_{кв}$) – відношення вартісного обсягу експорту до ВВП:

$$E_{кв} = E_{зр} / \text{ВВП} \times 100 \%,$$

де $E_{зр}$ – обсяг експорту у звітному році.

Імпортна квота ($I_{кв}$) – відношення вартісного обсягу імпорту до ВВП:

$$I_{кв} = I_{зр} / \text{ВВП} \times 100 \%,$$

де $I_{зр}$ – обсяг імпорту у звітному році.

Частка прямих іноземних інвестицій (ПІ) у ВВП країни ($Ч_{ПІ}$) – відношення вартісного обсягу ПІ до ВВП:

$$Ч_{ПІ} = ПІ_{зр} / \text{ВВП} \times 100 \%,$$

де $ПІ_{зр}$ – обсяг прямих іноземних інвестицій у звітному році.

Отримані дані проаналізуйте. Зробіть висновки, наскільки обрана вами країна залежить від експорту/імпорту, а також від ПІ. Які переваги та недоліки країна отримує від такого становища? Оцініть динаміку проаналізованих показників.

Додатково до таблиці у текстовому форматі оцініть стан розвитку міжнародного бізнесу в обраній країні. Визначте основні глобальні фактори, які впливають на її ринок. Розробіть стратегічні рекомендації для покращення ситуації в сфері міжнародного бізнесу для даної країни.

Таблиця 3 – Основні показники міжнародної діяльності

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
1. Експорт					
2. Імпорт					
3. Торговий оборот					
4. Торгове сальдо					
5. ВВП					
6. Експортна квота					
7. Імпортна квота					
8. Темп росту/приросту експорту					
9. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)					
10. Частка ПІІ у ВВП країни					

Джерела інформації з відкритого доступу:

- Статистика ЮНКТАД. URL: <https://unctadstat.unctad.org/datacentre/>
- База даних СБ. URL: <https://data.worldbank.org/>
- База даних ЄС. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home?etrans=uk>

Завдання 4. Розв'яжіть ребуси

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Аутсорсінг у глобальній економіці.
2. Аутстафінг у глобальній економіці.
3. Консалтинг у глобальній економіці.
4. Коучінг у глобальній економіці.
5. Сутність міжнародного бізнесу та його характеристика.